

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:596

av Anna Wallentheim (S)

Detaljhandelsmonopol för alkohol

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av detaljhandelsmonopol för alkohol och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

När det gäller inriktningen på arbetet mot droger bör de förebyggande insatserna stödjas av en restriktiv alkoholpolitik. För att en restriktiv alkoholpolitik ska bli effektiv är det viktigt att detaljhandelsmonopolet försvaras. Detaljhandelsmonopolet är framgångsrikt. Få säger sig verka för att bryta upp detaljhandelsmonopolet men de försök som ibland görs att luckra upp monopolet bär uppmärksammas och beivras. Utvecklingen mot ökad tillgänglighet måste diskuteras i ett helhetsperspektiv. Varje steg i sig har en motivering men den sammanlagda effekten är negativ ur samhällelig synpunkt. Ett sådant exempel är gårdsförsäljning. Den tidigare borgerliga regeringen beredde i flera år frågan om att tillåta så kallad gårdsförsäljning, där egentillverkade alkoholdrycker från gårdar skulle få säljas direkt till besökare. Två statliga utredningar kom dock fram till att det skulle bryta mot det svenska detaljhandelsmonopolet och EG-rätten att låta vissa, men inte alla, tillverkare sälja alkohol direkt till kund vid sidan av Systembolaget.

Ett annat exempel är näthandel med alkohol. Den borgerliga regeringen drev under våren 2008 igenom att privatpersoner ska kunna föra in alkoholdrycker i Sverige också för andra personers räkning. Utvecklingen har visat att beslutet inte fungerar som det var tänkt. Det finns en rad privata företag som via bland annat hemsidor tar emot beställningar och kör hem alkohol till privatpersoner. Dessa företag är i praktiken inte bara transportör (som det var tänkt i lagen) utan bedriver en förtäckt detaljhandel som undergräver detaljhandelsmonopolet. Finland och Norge har förtydligat sin lagstiftning

för att skydda sina detaljhandelsmonopol. Sverige bör överväga att på samma sätt som våra nordiska grannar se över lagstiftningen. Flera av de nättaktörer som erbjuder svenskar att köpa alkohol är inte ”bara transportörer” utan sysslar med alkoholförsäljning. De är ofta profilerade lågprisaktörer som lockar kunder genom att inte betala skatt och felaktigt påstå att kunderna inte heller behöver göra det. Vi har också sett exempel på rena samarbeten mellan dessa aktörer och vanliga livsmedelskedjor. Denna utveckling och uppluckring av detaljhandelsmonopolet måste stoppas. Många vet inte vem som ska betala skatt, eller tror att det är säljarens ansvar. Många av dem som handlat öl, vin eller sprit på nätet har fått erbjudanden om olika typer av lockpriser och rabatter, något som inte är förenligt med den svenska alkohollagen. Folkhälsoinstitutet har dessutom konstaterat att ålderskontroll ofta inte finns i dessa sammanhang. Att strunta i regler och undvika alkoholskatten ger billig alkohol och merförsäljning och är motorn i mycket av den växande näthandeln med alkohol. Det är angeläget att få till stånd skärpta regler när det gäller näthandel med alkohol.

Systembolaget kan inte ensamt driva en restriktiv alkoholpolitik och försvara detaljhandelsmonopolet. Det kräver ett brett engagemang från den politiska nivån och från samhället i övrigt.

Anna Wallentheim (S)